

Janke Wikholms Krönika

Oktober 2007

För nitton år sedan i Peking...

Idag för nitton år sedan var jag i Peking. Jag ringde och gratulerade min då fjortonårige son på födelsedagen som tillfälligt bodde kvar hos mina föräldrar i Luleå. Familjen höll på att flytta från Luleå till Södertälje och mitt första uppdrag åt den nya arbetsgivaren var att åka till Kina i fyra veckor för att hålla utbildning. Huvudbudskapet på kurserna var industriellt underhåll. Själv skulle jag föreläsa om Arbetsmiljö och underhåll – "Maintenance and Work Environment". Det var då jag började jämföra det industriella och mänskliga underhållet. Jag fann att det fanns många likheter men också mycket som var olika. Vårt huvudbudskap avseende det industriella underhållet var ganska enkelt. Vänta inte med underhållet tills maskinerna går sönder för då är det för sent. Då blir reparationerna dyra och de oplanerade stoppen ger stora intäktsbortfall. Jobba i stället förebyggande genom att regelbundet kolla anläggningen efter möjliga orsaker till senare fel. Tänk totalekonomiskt, tänk på maskinens livstidskostnad och undvik suboptimeringar på enskilda avdelningar inom företaget. Enkla sanningar som gjort att svenskt industriunderhåll nu ligger i världsklass.

Är vårt svenska arbetsmiljöarbete lika bra? Jag är inte säker på det. Nog är vi bra på olycksfallsprevention och på att hålla en bra fysisk arbetsmiljö. Men den psykosociala arbetsmiljön har brister. Här saknar vi metoder för att jobba offensivt. Vårt arbetsmiljöarbete har fastnat i gammal retorik där skyddet av den fysiska miljön dominerar och där man överför samma resonemang till "själens miljö". När folk blir sjuka ingriper vi för att göra dem friska. Men det finns både ekonomiska och etiska invändningar mot detta synsätt. Under tiden vi blir sjuka presterar vi sämre. Vi har en sämre mänsklig verkningsgrad. Dessutom mår vi naturligtvis dåligt innan sjukskrivning.

Vi som jobbar med arbetsmiljö har en massa kunskaper om vad som får människor att må dåligt. Detta innebär att vi också har kunskaper om vad som får människor att må bra. Att må bra innebär inte definitionsmässigt att man är effektiv. Men en klok företagsledare / chef / ledare säger så här till sin anställd: "Du vill må bra och ha ett intressant arbete. Jag vill ha en effektiv arbetskraft. Låt oss skapa en win – win situation av detta. Om du berättar hur du vill att jobbet ska organiseras för att må bra så ordnar jag detta om vi samtidigt kan öka effektiviteten. Då kan företagets ökade lönsamhet också bli en garant för jobben i framtiden!"

Men förs inte denna diskussion på våra arbetsplatser? Inte alls. Arbetsmiljöarbetet är fortfarande i huvudsak reparerande och beskyddande. Ett måste för dom flesta. Vem ser skyddsingenjören som en rationaliseringskonsult? Anser företagshälsovården att man är en del i effektiviseringsarbetet?

Vi inom arbetsmiljö är alldeles för konservativa och nomenklaturen förändras mycket långsamt. Vi har fortfarande skyddsombud och skyddsronder och skyddskommittéer. När jag för nitton år sedan ringde från Peking till sonen i Luleå var ringförfarandet väldigt besvärligt och man kunde aldrig vara säker på att förbindelsen fungerade. Ibland telefaxade vi hälsningar till hemmakontoret som ringde våra familjer och berättade att vi "levde". Idag ringer man i hela världen på mobilen. Inom vissa områden går det väldigt fort. Inom arbetsmiljö går omställningen alldeles för långsamt!

Lidingö den 10 oktober 2007

Janke Wikholm

skicka synpunkter på krönikan till info@jankewikholm.se

läs flera krönikor på www.jankewikholm.se

JANKE
WIKHOLM